

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Здравко Асенов Каменов, д.м.н.

Началник Клиника по Ендокринология на УМБАЛ „Александровска”,

Медицински факултет на Медицински университет – София

На дисертационния труд на **Цветан Симеонов Стефанов** за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в професионално направление 7.4. Обществено здраве, научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка” на тема: **„Физическата активност – фактор за профилактика на метаболитния синдром”**.

Актуалност на темата. Дисертационният труд е посветен на превенцията и повлияването чрез структурирана програма за физически упражнения на затлъстяването и метаболитния синдром. Той е една от болестите на цивилизацията, която доби пандемичен характер. Огромен човешки и финансов ресурс е въввлечен в лечението на последиците на метаболитния синдром, включващи повишена честота на съдови инциденти, усложнения на захарния диабет тип 2, заболявания на опорно-двигателния апарат, неоплазии и др. Световната здравна общност обръща все по-голямо внимание на необходимостта от превантивни мерки, защото беше недвусмислено показано, че тези последици на метаболитния синдром могат да бъдат избегнати или отсрочени. Промяната в стила на живот, включваща здравословно хранене и повишена физическа активност, е един от най-мощните подходи за профилактика на затлъстяването, захарния диабет тип 2, сърдечно-съдовите и другите неблагоприятни последици на метаболитния синдром. В този смисъл темата на дисертационния труд е изключително актуална и перспективна.

Структура на дисертационния труд. Дисертацията е написана на 183 страници. Съдържа предговор, пет глави – (1) постановка на проблема, (2) цел, задачи и методика на изследването, (3) резултати от изследването, (4) обсъждане на резултатите, (5) изводи, препоръки, приноси, Библиография (271 заглавия) и Приложения, които са разпределени хармонично според изискванията за дисертационен труд.

Литературният обзор е написан много задълбочено, съдържа актуална информация и показва етапа на развитие на изследванията в областта на превенцията на метаболитния синдром чрез физическа активност. Дисертантът излиза извън чисто механистичния поглед и разглежда проблема метаболитен синдром в патогенетичната му дълбочина. Обсъждат се на най-съвременно ниво патобиохимичните аспекти на инсулиновата резистентност. Направен е обстоен преглед на ендокринните аспекти на мастната тъкан и секрецията на адипокини, които по-нататък стават обект на изследване в дисертацията. Задълбоченото ниво на анализ на литературата и интерпретацията на данните надхвърлят теоретичната рамка на научната специалност и показват добро владение и боравене с най-актуална медицинска информация. Дисертантът прави много точна оценка на изследователския етап, достигнат в научната литература и се стреми по-нататък да надгради очакваната от резултатите на дисертационния труд информация. На базата на изводите от литературния обзор се дефинират ясно и конкретно целта и четирите задачи на дисертационния труд.

Изследванията включват епидемиологична и проспективна интервенционална част. **Методологията** им е на съвременно ниво и е представена точно, ясно и изчерпателно. Прави добро впечатление например, че един от основните използвани инструменти за оценка на нивото на физическата активност – въпросникът на Ваеске е валидиран от автора за употреба у нас според всички

международни изисквания за максимално коректна адаптация. Това не винаги се случва с използваните у нас в други разработки международно признати въпросници. В основата на проспективното проучване стои оригиналната схема на дисертанта за системно и асцендентно физическо натоварване. Включващите и изключващи критерии за участниците са ясно дефинирани. От представения схематично дизайн на студията веднага прави впечатление много добрата ретенция на популацията в програмата – завършили 79 от започналите 85 души. Това говори както за адекватно избраното физическо натоварване, така и за мотивационните умения на дисертанта. Статистическата обработка на получените данни е на много високо и адекватно на получения обем информация ниво.

Получените резултати са представени ясно и са онагледени със седем таблици и 14 фигури, всяка от които съдържа по няколко графики. Такъв стегнат и компактен начин на представяне на данните способства по-лесното им възприемане без излишно разточителство в обема.

В обсъждането дисертатнтът много адекватно позиционира получените от него резултати спрямо други изследвания в тази област в литературата. Той много обективно оценява постигнатото, без да екстраполира излишно собствената информация или спекулира в заключения, лишени от основания. Той успява да намери най-точните отговори на въпросите, които си е поставил. Някои от тях имат все още предимно теоретичен принос – изследванията на наскоро откритите адипокини – хемерин и васпин, но други имат чисто практически ползи. Всички определящи развитието на научните търсения в областта на метаболитния синдром международни и национални организации дават общи указания за физическата активност – например 150 мин. аеробна двигателна активност, съчетани с 2 тренировки силови упражнения седмично. Оттам нататък пътят до практическата реализация на тези препоръки за конкретния индивид много често се оказва неясно

очертан. Има нужда от добре структурирана програма за постепенно и системно увеличаващо се натоварване, която да е научно валидирана и с доказан благоприятен ефект, която след това да може да бъде широко прилагана. Точно това успява да постигне дисертантът в научната си разработка. Особена стойност имат препоръките на дисертанта към спортните специалисти и клиничната практика.

Направените в малко по-голям от необходимия обем седем изводи естествено произхождат от получените резултати. Те точно отразяват и синтезират значителната извършена от дисертанта работа. Дисертацията се явява един завършен труд с ясни параметри и изпълнена цел и задачи. Въпреки това, както обичайно става в науката, получените отговори стават основание да бъдат зададени нови въпроси и познанието да се развива. Прави добро впечатление, че дисертантът вижда в научния си труд обосновка за по-нататъшни изследвания в тази област и ги посочва в препоръките си за бъдещи изследвания. Резултатите от дисертационния труд са намерили признание и в реализираните публикации в научни списания, включително с Импакт фактор.

В заключение, въз основа на гореизложеното считам, че дисертационният труд на Цветан Симеонов Стефанов за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” на тема: „Физическата активност – фактор за профилактика на метаболитния синдром” отговаря по качествени и количествени критерии на всички изисквания на ЗРАСРБ. Препоръчвам на многоуважаваните членовете на Научното жури да му присъдят образователната и научна степен „Доктор” в професионално направление 7.4. Обществено здраве, научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка”

8.3.2013 г.

Проф. З.Каменов

